

Täysistunto

Torstai 22.11.2018 klo 16.00—19.08

19. Lakialoite laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta

Lakialoite LA 82/2018 vp Satu Taavitsainen sd ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu

18.53 **Satu Taavitsainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tein tämän lakialoitteen, koska näin taataan ihmisten pääsy lääkärille. Tämä on myöskin rinnakkaislakialoite, sillä hallitus on avannut tämän terveydenhuoltolain, ja sen vuoksi avautui myöskin mahdollisuus tehdä tähän lain 51 §:ään muutos.

Tällä hetkellä ihmiset eivät saa terveyskeskukseen lääkäriaikaa riittävän nopeasti vaan usein vastaanottoaika myöhästyy liikaa ihmisten tarpeeseen nähden. Jos nyt tänään vaikka soittaa ja varaa aikaa terveyskeskukseen, niin saattaa hyvässä lykyssä saada lääkärin jo joulukuulle, mutta todennäköisesti vasta tammi- tai helmikuulle. Viimeisimpien tilastojen mukaan jonossa on henkilöitä, jotka ovat odottaneet terveyskeskuslääkäriaajan saamista jopa yli 90 päivää. Nykyisessä terveydenhuoltolaissa ei ole säädetty perusterveydenhuoltoon aikarajaa, joten eipä se ole mikään ihme, ettei niitä lääkäriaikoja saa. Siksi tässä lakialoitteessani esitetään terveydenhuoltolain 51 §:ään lisättäväksi: ”Mikäli hoidon tarpeen arvioinnissa todetaan tarve perusterveydenhuollon lääkärin tutkimukselle, on potilaan päästävä lääkärin vastaanotolle viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä.”

Tahdon tällä lakimuutoksella ennaltaehkäistä sen, että kun ihmisten vaivat pitkittyvät, niin ne aina mutkistuvat. Esimerkiksi diabetespotilaiden ei pidä joutua odottamaan lääkäriaikaa jalkaongelmissaan. Jos diabetekseen liittyviä jalkojen haavaumia ei hoideta heti vaan viivyttyllyä aiheutetaan jalkojen tummuminen ja kuolio, on vaarana joutua jalka-amputaatioon. Ennaltaehkäisy ja varhainen apu auttavat aina paremmin kuin vitkuttelu.

No nythän meillä on täällä eduskunnassa myöskin tämä paljon puhuttu Sipilän hallituksen sote-uudistus, mutta se ei valitettavasti tuo tähän lääkäriinpääsyyn parannusta, koska terveydenhuoltolaki sisältölakina edelleenkin määrittelee perusterveydenhuoltoon pääsyn. Hallituksen sote-lakien yhteydessä ei ole esityksiä sisältölakeihin, koska hallitus omien sanojensa mukaan on tekemässä vain lain kuoria eikä puutu näihin sisältölakeihin, ja ihmettelen kovasti sitä, miten hallitus ei siis ole ymmärtänyt asian ydintä.

Nykytilanne voidaan siis korjata terveydenhuoltolakia muuttamalla ja velvoittamalla kunnat ja kuntayhtymät järjestämään asia kuntoon. Tämä tarkoittaa tietenkin sitä, että lääkäreiden virkoja on lisättävä vähintäänkin tuhannella, ja sen maksamiseksi valtion pitää

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2018 vp

antaa enemmän valtionosuuksia kunnille, ja tämä sisältyy SDP:n vaihtoehtobudjettiin. Halvemmaksi tämä lakimuutos ja tällä tavalla lääkäriinpääsyn parantaminen kuitenkin tulee kuin hallituksen esittämä miljardeja maksava sote-uudistus, johon jo nyt tälläkin hetkellä on palanut satoja miljoonia euroja, mutta vielääkään ei ole saatu aikaan kuin vain järkyttävät pinot papereita, ei ole varsinaisesti autettu ihmisiä hädässä ja helpotettu heidän lääkäriinpääsyään.

18.57 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä edustaja Taavitsaisen tekemä lakialoite on sinänsä erittäin hyvä, mutta hänen äsken antamansa todistus hallituksen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta oli hieman kapea-alainen, jos kauniisti sanotaan.

Sitä uudistustahan lähdettiin tekemään juuri sen takia, kun meillä on kymmeniä vuosia menty tavalla, joka on ollut entisaikoina todella hyvä, mutta nyt maailma on kehittynyt aivan valtavasti, tietotekniikka tekee tuloaan erittäin voimallisesti ja älyteknologia tulee hurjaa vauhtia markkinoille. Palvelut kehittyvät, lääkkeet kehittyvät, hoitomuodot kehittyvät. Kaikki on muuttunut viimeisen 20 vuoden aikana, jolloin näitä edustaja Taavitsaisen mainitsemia hoitoja oli saatavilla paljon paremmin. Maailma on muuttunut, väestörakenne on muuttunut, kaikki on muuttunut, joten kyllä me tarvitsemme uudistuksia ehdottomasti. Se, mikä silloin aikanaan edustaja Taavitsaisen esityksen mukaan oli hyvin, on muuttunut niin rajusti, että sillä kaavalla emme pääse enää eteenpäin, se on selvä asia. Juha Sipilän hallituksen ideahan oli juuri se, että meidän on uudistettava näitä yhteiskunnan rakenteita. Se koskee työelämää, se koskee terveydenhuoltoa, se koskee kaikkea tässä yhteiskunnassa. Me emme voi enää pärjätä sillä, mikä oli voimissaan 30 vuotta sitten.

Arvoisa puhemies! Lopuksi tähän asiaan sen verran, että se suurin pelko, mikä meillä suomalaisilla tuntuu olevan, on tulevaisuuden pelko, emme uskalla reagoida siihen, mikä edessämme on. Ainoa keino pärjätä tulevilla markkinoilla maailmassa ja myös terveydenhuoltopuolella on se, että rohkenemme uudistaa systeemejä. Otetaan nyt yksi esimerkki: esimerkiksi nykyiset tietojenkäsittelykeinot ovat tulleet jäädäkseen aivan varmasti myös terveydenhuoltoalalle — siellä on aivan valtavan hienoja uusia tekniikoita — ja jo pelkäämään niiden käyttöönotto vaatii radikaaleja muutoksia suomalaiseen lainsäädäntöön. Ja tätä vartenhan sote-uudistusta ollaan tekemässä. Sama koskee tulevilla vaalikaudella sosiaaliturvauudistusta. Jos emme me siinäkään asiassa uskalla päästä tälle vuosituhannelle, niin meidän käypi huonosti. Kustannukset tulevat joka tapauksessa nousemaan, koska suomalaisten ikärakenne on mennyt sillä keinoin vinoon, että meillä paljon vanhuksia mutta lapsia syntyy tähän maahan tänä vuonna noin 50 000 kappaletta — vain 50 000 lasta, uutta suomalaista, syntyy tänä vuonna Suomeen. Tämän takia meidän on ymmärrettävä tässä asiassa, että on uudistuttava ja luotava uutta mahdollisuutta myös terveydenhuoltopuolelle ja kaikkialle yhteiskunnan alueelle, sillä se, mikä aikanaan oli hyvin, ei tänä päivänä välttämättä sitä ole.

19.00 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Hyvä edustaja Hoskonen, kiitän puheenvuorosta mutta haluan kuitenkin muistuttaa, että vaikka on maailma myllerryksessä ja kaikki on kehittynyt, niin ei se ole kuitenkaan mihinkään poistunut, että ihminen tarvitsisi lääkärin tapaamisen ja lääkärin ajan saadakseen vaivoihinsa apua.

Monet asiantuntijat ovat verranneet Suomen yleislääkärien määrää muihin EU-maihin, kuten esimerkiksi Tanskaan ja Englantiin, ja he ovat sanoneet, että Tanskassa ei ole mitään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2018 vp

vaikeuksia päästä yleislääkärille elikkä terveyskeskuslääkärille. Siellä yhdellä yleislääkärillä on vastuullaan noin 1 100 potilasta. Suomessa esimerkiksi isoissa kaupungeissa, vaikkapa Turussa, Tampereella ja Helsingissä, joissa lääkäreitten virat on parhaiten saatu täytettyä, mitoitus saattaa olla yksi lääkäri 3 000:ta asukasta kohti. Elikkä tästä voi edustaja Hoskonenkin helposti laskea sen, että kyse on siis siitä, että meillä ei ole riittävästi lääkärinvirkoja. Niitä pitää lisätä, aivan kuten SDP on vaihtoehtobudjetissaan esittänyt, mutta sen lisäksi meidän pitää laittaa lakiin aikamääre, että vähintään seitsemässä arkipäivässä on saatava lääkäriin aika. Tämähän sitten pakottaa kunnat ja kuntayhtymät lainmukaisesti toimimaan.

Vielä, arvoisa puhemies: tämä yleislääkäripula Suomessa kurittaa kaikista pahiten harvaan asuttua maaseutua, ja toivoisi, että keskustakin olisi nimenomaan tätä asiaa huomioimassa. Sote-uudistus ei tähän parannusta tuo.

19.02 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Meillä on edustaja Taavitsaisen kanssa hieman näkemyseroa tässä asiassa. Tunnen tuota Tanskan mallia, Tanskassa olevaa terveydenhuoltomallia, jollakin lailla, perhepiirissä olevien siellä asuvien ihmisten kautta. Todellakin Tanskassa järjestelmä toimii nimenomaan sen tautta — ja siihen samaan Suomekin pyrkii — että siellä ovat yksityinen sektori ja julkinen sektori hyvässä yhteistyössä. Jos henkilö sairastuu vaikka siihen edustaja Taavitsaisen mainitsemaan — on jalka kipeä — ja jos hän ei sinne terveyskeskukseen, sinne mikä on se yhteiskunnan ylläpitämä terveydenhuoltojärjestelmä, pääse, kun siellä on pitkä jono, ja hän huomaakin, että kadun toisella puolella on yksityinen lääkäriasema, niin se maksaa molempiin menen aivan saman verran, menipä hän sinne terveyskeskukseen tai yksityiselle lääkärille — sinne, minne parhaiten sopii, hän pääsee heti lääkäriin. Siihenhän täällä Suomessakin pyritään.

Kuten, edustaja Taavitsainen, ammattilaisena hyvin tiedätte, Suomessa tällä hetkellä terveydenhuollossa esimerkiksi lääkäriissäkäyntien osalta on niin, että jo yli miljoona ihmistä käy suoraan yksityisellä lääkärillä, eivät siis mene ollenkaan terveyskeskukseen. Työterveyshuollosta pitkälti yli puolet huolehditaan yksityisten yritysten kautta, eli yritykset ostavat työterveyspalvelut yksityisiltä yrityksiltä. Siellä on myös kaupunkitoimijoita — tiedän, että moni kaupunki on ulkoistanut työterveyshuollon yksityiselle lääkärifirmalle. Elikkä tämäkään ei ole mitään outoa tässä maassa, niin että ei kannata nyt palata sinne 30—40-luvulle, jolloin kunnanlääkäri hoiti valtavan määrän potilaita. Kyllä meidän on integroitava tämä yksityinen ja julkinen puoli sillä keinoin toimimaan, että se ihminen sinne pääsee. Aivan oikein, kuten edustaja Taavitsainen mainitsi, on tärkeää, että se ihminen saa sen lääkärihoidon heti, kun se jalka on kipeä tai flunssa iskenyt, heti, se on aivan välttämätöntä. Sillä estetään se, että kyseisen potilaan tila pahenisi, ja hän saa asianmukaisen hoidon heti ja pääsee jatkamaan tervettä elämää eteenpäin.

Meillä suomalaisilla — kiitos meidän hyvien terveyspalvelujemme ja hyvän sosiaalijärjestelmämme — on erittäin korkea keski-ikä, ja tuntuu, että se nousee koko ajan. Ja jos oikein muistan, niin luin jostakin esitteestä tai tiedotteesta, että nykyisin syntyvistä tyttölapsista puolet näkee 100-vuotissyntymäpäivänsä. Siinä on terveydenhuoltojärjestelmällä tulevaisuudessa haastetta, että kaikki nämä henkilöt, kun näin pitkään elävät, saavat oman elämänsä aikana hyvät palvelut ja mahdollisimman nopeasti, ettei se tauti pääse pahenemaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2018 vp

19.04 **Satu Taavitsainen sd:** Arvoisa puhemies! Tässä tietenkin on kaksi erilaista näkökantaa, miten kannattaa asioissa edetä. Itse ajattelen hyvin ratkaisukeskeisesti ja myöskin käytännönläheisesti sitä, miten nopeasti pystymme etenemään ja saamaan ihmisten arkeen parannusta, ja ihan hyvä lähestymistapa on myös se, että nykyisiä lakeja korjataan ja niihin tehdään niitä parannuksia. Jotenkin myöskin voisin kuvitella, että jos hallitus olisi tehnyt tällaisen muutoksen terveydenhuoltolain 51 §:ään vaikka jo vuonna 2015, kun aloititte, niin ihmiset olisivat päässeet lääkärille jo paljon aikaisemmin — olisitte vielä lisänneet 100 miljoonaa euroa vuodessa kuntien valtionosuuksiin, jotta kunnat ja kuntayhtymät olisivat voineet palkata lisää lääkäreitä. Eli kyllä on ihan vartenotettava vaihtoehto myös se, että nykyisiä lakeja korjataan.

Jotenkin tuntuu, että hallitus on myöskin ottanut vähän liian suuren palan haukattavaksi, kun on yhtä aikaa kaikki lait ja uudistukset: on maakuntauudistus, sote-uudistus, sinne sisältyy maatalouslomittajat, ympäristö, terveydenhuolto ja pelastuslaitos ynnä muut. Eli se on vähän sama asia kuin jos te, edustaja Hoskonen, ostaisitte tontin ja alkaisitte sinne rakentamaan yhtä aikaa perustukset auki omakotitalolle, autotallille, puuliiterille, varastolle, leikkimökillä, koirankopille ja ulkohuussille. Kun te näitten perustuksien kanssa yhtä aikaa touhuaisitte siellä, niin sehän leviäisi käsiin. Eihän siitä kukaan selviytyisi, vaan ensin pitäisi tehdä se autotalli, jonne laitetaan ne kaikki työvälineet suojaan ja jossa saadaan sitten tehtyä niitä hommia, ja sitten kun autotalli on valmis, niin ruvetaan tekemään sitä itse omakotitaloa. Ajattelen näin, että esimerkiksi se autotalli olisi voinut olla tämä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulaki. Oltaisiin alennettu maksuja ja saatu ihmiset sinne suojaan sillä välillä, kun oltaisiin sitten keskitytty siihen omakotitaloon, jossa olisivat olleet nämä sisältölait, joita olisi parannettu sen osalta, että esimerkiksi terveydenhuoltolain 51 §:ssä olisi korjattu se aikamääre, milloin pitää päästä terveystieteiden vastalääkärin vastaanotolle.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.